

POLITIET

Justisdepartementet
v politiavdelingen
Pb 8005 Dep
0030 Oslo
att. avd direktør Knut Fosli

Deres referanse

Vår referanse
201008176

Dato
15.11.2010

Unntatt offentlighet:
offl. § 15, 1. ledd, 1. pkt

Redegjørelse - amerikanske ambassaden - oppfølgingsspørsmål

Det vises til mail av 14. november 2010 med anmodning om kommentarer i tilknytning til (udatert) redegjørelse fra den amerikanske ambassaden. For enkelthets skyld har vi valgt å følge redegjørelsens kronologi.

Det understrekes innledningsvis at ambassaden i sin redegjørelse nå har funnet det hensiktsmessig å betegne alt sikkerhetspersonell ved ambassaden som "SDU", i den grad at det også synes som den vel kjente og innarbeidede betegnelsen RSO (Regional Security Officer) i redegjørelsen tidvis er valgt betegnet som SDU Coordinator osv. I de mange år norske politimyndigheter har hatt kontakt med ambassaden, har sikkerhetspersonell vært omtalt som "security staff", og i notat fra begynnelsen av inneværende år, redegjør ambassaden for at "The security staff at the US embassy, (...) includes our local guards, Marines, American security officers as well as our observation people". Dette er i overensstemmelse med de betegnelser politiet langt på vei har kjent til, også innenfor de rammer og funksjoner som beskrives i redegjørelsens fire første avsnitt på side 1. Begrepsbruken som gjennomgående er valgt i denne redegjørelsen er mao egnet til å vilde i forhold til hva politiet og ambassaden har kommunisert om, og hva som er forankret i det daglige samarbeidet.

Ambassaden peker videre i sin redegjørelse på hva sikkerhetspersonellet skal observere og nedtegne i nærheten av ambassaden, og at de også i gitte tilfeller kan fotografere. Som Oslo politidistrikt tidligere har anført, har vi tatt opp med ambassaden enkelte og fåtallige hendelser hvor personell fra ambassaden har fotografert demonstrasjoner utenfor ambassadens nærområde, idet vi har oppfattet at dette er utenfor ambassadens legitime arbeidsoppgaver. Som det også vil fremgå under, skal ambassaden kontakte politiet dersom det observeres aktivitet som oppfattes som bekymringsfull, og Oslo politidistrikt vil håndtere den polisiære inngripen, og oversende evt informasjon til PST for å gjøre videre undersøkelser i forbindelse med en mulig trussel. Oslo politidistrikt vil igjen understreke at ingen personopplysninger blir overlevert ambassaden i forbindelse med slike henvendelser fra ambassaden.

For så vidt gjelder registrering av opplysningene som samles inn, er Oslo politidistrikt ikke

Oslo politidistrikt

100 Ledelse - Ordensavdelingen, besøk: Gronlandsleiret 44,
0190 OSLO
Post: Postboks 8101 Dep, 0032 OSLO
Tlf: 22 66 90 50 Faks: 22 66 87 37

Org. nr.: 961398142
Postgiro: 7694.05.08319

kjent med hvilke typer opplysninger, og hvilke personer som er omhandlet – og på hvilket grunnlag. Vi har imidlertid merket oss at ambassaden forklarer at det er RSO og en diplomat som tar stilling til hvordan innhentet informasjon skal håndteres, og at dette tilsynelatende ikke er en oppgave for sikkerhetspersonellet forøvrig. For så vidt gjelder regelverk og jurisdiksjon knyttet til denne type informasjonsbehandling, vises til vår redegjørelse av 10. november.

Ambassaden har videre redegjort for samarbeidet med norske rettshåndhevingsmyndigheter, og flere underpunkter er angitt. Det er her for en stor del vist til kontakter med "National police", som ikke er forklart nærmere, men som ut fra sammenhengen kan se ut som å være både POD og PST; formentlig menes primært PST.

For det første vises det til at bl.a daværende sjef for etterretningsseksjonen ved Oslo politidistrikt, Odd Berner Malme, mottok brev datert 5. mai 2000, hvor ambassaden redegjorde for planlagt iverksettelse av "SDU", og dernest fremsatte invitasjon til å overvære opplæringen av "SD personell". Dette brevet er ikke omhandlet i noen postjournal eller gjenfunnet i arkiv så langt vi har greid å avdekke. Saken er naturlig nok forelagt Odd Malme, som ikke kan huske dette, samt også den som kort etter det aktuelle tidspunkt overtok Malmes stilling. Vedkommende har heller ikke hørt om denne invitasjonen, eller for den saks skyld om "SDU". Siden Ingelin Killengreen i mai 2000 var politimester i Oslo, har vi også konferert med henne, og med negativt resultat. Det er altså ingen som kjenner til brevet som omhandles i redegjørelsen.

For så vidt gjelder det omtalte møte i 2001 eller 2002, har vi ingen bemerkninger, idet disse ikke synes å inkludere Oslo politidistrikt.

Nederst på s 2 i redegjørelsen beskrives en hendelse i 2002, hvor "SDU" informerte "National Police" og Oslo politidistrikt om en overvåking av ambassaden, og hvor Oslo politidistrikt fant at dette dreide seg om diplomatisk personale fra et tredje land. Denne kommunikasjonen fant sted via de regulære kanaler (RSO og "security staff"), og det som beskrives er en ordinær og korrekt kommunikasjon og sakshåndtering, helt i henhold til avtalte rutiner og etablerte funksjoner. Sett fra Oslo politidistrikts side er det eneste av interesse i dette eksempelet at ambassaden nå velger å betegne sitt personell med nye betegnelser, jf også våre innledende kommentarer.

Videre viser ambassaden til at det i 2003 ble opprettet "a formal system (..) by which the SDU could directly contact operational leaders at the Oslo Police Command centre. For years, the SDU placed ten or more calls to the command centre a year". Det er helt riktig at politidistriktet etablerte rutiner hvor *alle* ambassader lett kunne kontakte politiet ved hendelser. I 2005 ble dette ytterligere formalisert, jf også vedlagte infoark, som alle ambassader får. Igjen synes det nødvendig å presisere at politidistriktet ikke forholdt seg til en for oss ukjent SDU/enhet ved den amerikanske ambassaden, men til de vanlige kanaler – RSO. Om ambassaden har gjort ti eller for den saks skyld tyve henvendelser til politiet har vi for så vidt ikke undersøkt – alle ambassader ringer når de mener de har et behov. Politiet følger opp operativt når dette fremstår som nødvendig ut fra en nærmere vurdering.

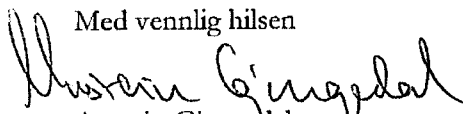
Dernest viser ambassaden til en hendelse i 2004, hvor de mente å observere to suspekke personer i ambassadens nærhet, som politiet anholdt for å avklare situasjonen nærmere. Dette er et eksempel på korrekt prosedyre og arbeidsfordeling, men igjen må det påpekes at politiet ikke ble kontaktet av "SDU", men av ambassadens vanlige sikkerhetsansvarlige.

Videre vises det til en hendelse i 2007, hvor "SDU-coordinator" rapporterte om to mistenkelige personer. Det er korrekt at ambassadens RSO kontaktet politiet, som undersøkte saken. Vi har omtalt denne hendelsen i noe kritiske ordelag i vår redegjørelse av 10. november (s. 6), men sin *innledning* var denne saken likevel et eksempel på korrekt samspill og arbeidsfordeling mellom politiet og ambassadens sikkerhetsansvarlige. For øvrig har vi også i vår opprinnelige redegjørelse omtalt mye av den relativt omfattende kontakten med ambassadens sikkerhetsansvarlige i 2007 i forbindelse med besøk av både den amerikanske utenriksminister og president – helt uten at "SDU" og SD var noe tema.

Endelig vises det til at det var en kommunikasjon mellom "National Police" og Oslo politidistrikt i forbindelse med det som ble oppfattet som mulig overvåking av ambassaden. Det er riktig at Oslo politidistrikt 8. januar 2010 (feildatert 2009) mottok notat fra "Security Officer" ved ambassaden, som vedrørte en rekke hendelser over tid. Disse hendelsene ble overlatt til PST å vurdere nærmere, mens Oslo politidistrikt ovenfor ambassaden understreket viktigheten av at politiet ble kontaktet umiddelbart når sikkerhetspersonell observerte forhold de mente var mistenkelige eller bekymringsfulle. Dette ble formidlet i møte 15. januar 2010 mellom RSO, PST og politidistriktets ambassadekontaktpunkt ESO. Her ble det også formidlet at i henhold til informasjon fra våre spanere, kunne deler av aktiviteten som var observert være forårsaket av representanter fra norsk presse. Når ambassaden avslutningsvis for dette punktet anfører at både "National police" og Oslo politidistrikt "indicated that they understood what the SDU was, what SDU personell did, and where the SDU office was located", er det ukjent hva dette kan basere seg på: Dette var i følge våre deltakere ikke et tema i møtet overhodet.

Avslutningsvis vil Oslo politidistrikt gi uttrykk for at mye av det som ambassaden beskriver, fremstår som uproblematisk i forhold til norsk lov, og beskriver deres egen legitime og også fra Oslo politidistrikts side forutsatte sikkerhetsproduksjon, relatert til egensikkerhet. Ambassadens redegjørelse synliggjør imidlertid at implementeringen av SD-programmet har liten konkret forankring, men baserer seg på mulige brev og ulike "indikasjoner" på et relativt lavt nivå i forvaltningen. Etter vår oppfatning ville en regulær håndtering av et slikt konsept mest naturlig hørt hjemme på et høyere nivå, og også på politisk nivå. Dette ville gitt nødvendige avklaringer for politiet som det håndhevende organet, og muliggjort et godt samspill med en klar ansvarsfordeling innenfor rammen av norsk lov. Slikt sett er det viktig at denne saken vurderes ut fra det som måtte vise seg å være de faktiske forhold.

Med vennlig hilsen

Anstein Gjengedal

Saksbehandler:
Johan Fredriksen
Runa Bunæs